

Dendrologendag in de Hortus Botanicus te Leiden

24 september 2015

Wij komen graag naar de NDV bijeenkomsten om mensen te ontmoeten waarmee we praktische kennis kunnen uitwisselen om er in ons eigen arboretum mee vooruit te kunnen.

Dit geeft een zekere band waardoor we ook een stukje van elkaars 'leven' kunnen delen. Dat kan een bepaalde snoeiwijze zijn, een

goede bodemgesteldheid voor aanplant, onbekende ziektebeelden enz. Er valt nog veel te ontdekken en te leren.

Het thema is *Rode Lijst* soorten. Het project 'rode lijst' bestaat uit circa 24 arboreta en botanische tuinen die via de verhalen van de planten hun stem willen laten horen over het belang van biodiversiteit. Ze werkten samen aan één tentoonstelling getiteld: 'Beschermd Planten'. Planten zijn belangrijke milieu-educatoren: hun aan- of afwezigheid in de

Piet de Jong heeft een aandachtig gehoor

Foto: Hanneke Jelles

natuur is indicatief voor de toestand van die natuur. De botanische tuinen vertellen in deze tentoonstelling de verhalen van 240 in de natuur bedreigde planten.

De bomen van de *Rode Lijst* zijn in de Hortus herkenbaar aan de rode markering rondom hun beschrijving.

Eerste spreker is Dr. Paul J.A. Keszler, directeur (prefect) van de Hortus Botanicus Leiden die dit jaar 425 jaar bestaat. Er zijn nog altijd een aantal bomen in de Hortus, waarvan niet bekend is om welke soort of cultivar het gaat. De gouden regen stamt uit 1601.

Het is een kostbare aangelegenheid om de veiligheid rondom de oude bomen te garanderen. Men probeert dit door middel van sponsorgelden te bekostigen. Volgend jaar is het 150^e sterfjaar van Von Siebold. Dan staan Japanse bomen centraal.

Na de lunch enthousiaste rondleiding
o.l.v. Carla Teune
Foto: Hanneke Jelles

De volgende spreker is Reinout Havinga, collectiebeheerder van Hortus Botanicus Amsterdam. Hij geeft een overzicht van de indeling in categorieën van bedreigde soorten. Het gaat hier niet alleen over planten, maar ook over dieren. Ernstig bedreigd – bedreigd – kwetsbaar en de verschillende invloeden waardoor de bedreiging kan ontstaan.

Klimaatverandering geeft verschuiving van groeiplaatsen.

Exploitatie kan op één soort een groot effect hebben, bijv. op een zeldzame, langzaam groeiende plant, maar heeft op andere soorten geen of weinig invloed.

Invasies: bijv. Aziatische boktor. Door 'gesleep' met planten en dieren zien we dat de populaties minder divers eruit gaan zien en lijkt er op de verschillende continenten weinig verschil in natuur, bijv. in Azië en Amerika. Hierdoor verdwijnt er verscheidenheid in de rijkdom van de natuur.

Habitatvernietiging: kappen van bos, bosbranden.

Fragmentatie: een voorbeeld: een berenpopulatie wordt opgesplitst door de aanleg van een weg waardoor minder kruising mogelijk is en inteelt dreigt. Er zijn minimaal 400 à

500 individuen nodig om een populatie te kunnen behouden.

Bij periodieke metingen over een lange periode zie je verloop bij verschillende soorten: koralen gaan sterk achteruit, vogels en dieren blijven gelijk, amfibieën nemen ook redelijk snel af. Een uitstervingsgolf is een biodiversiteitscrisis. Na zo'n golf ziet de wereld er heel anders uit.

De betekenis van de botanische tuin: Als metafoor wordt gebruikt de 'Ark van Noach'. In een botanische tuin staan op een kleine oppervlakte veel verschillende soorten en hiervan vaak maar één of twee exemplaren. Het is van belang gegevens te bewaren zoals de natuurlijke groeiplaats en de herkomst van de boom. Er is uitwisseling van gegevens tussen de diverse tuinen. Om de genetische diversiteit van planten te behouden is een stamboek nodig. Hiervoor is samenwerking van diverse instituties noodzakelijk.

Vervolgens spreekt Dr. Piet de Jong (bedenker van het thema) die een interessante impressie geeft van bedreigde boomsoorten in de diverse categorieën in de gematigde klimaatzones. Een praktische en duidelijke lezing met mooie voorbeelden zoals *Torreya taxifolia* die in de 'critically endangered' categorie valt waarvan nog 500 tot 600 planten resten in Noord-Florida, en *Ostrya rehderiana* die in dezelfde categorie is geplaatst en waarvan nog slechts vijf bomen in China voorkomen!

In de categorie 'vulnerable' (kwetsbaar) vallen o.a. *Heptacodium miconioides* en *Davidia involucrata*. Nog niet echt bedreigd zijn bijv. *Magnolia officinalis* en *Aesculus hippocastanum*, maar zij verdienen wel aandacht omdat ze in de toekomst bedreigd kunnen worden.

Het lezingengedeelte wordt besloten door Jan Willem Zwart, directeur Botanische Tuin De Kruidhof in Buitenpost (Friesland), de grootste geneeskrachtige kruidentuin van West-Europa. De missie van deze tuin is: 'het leveren van een bijdrage aan het behoud van biodiversiteit van planten in het kader van een duurzame wereld'.

In de regio Buitenpost komen een aantal botanische rozensoorten voor. Samen met een boswachter van Staatsbosbeheer zijn deze verzameld en vermeerderd op De Kruidhof. Ze worden komend voorjaar samen met Staatsbosbeheer opnieuw uitgezet op zes locaties in natuurgebied De Mieden onder Buitenpost. Het gaat om de soorten: *Rosa corymbifera*, *Rosa subcollina*, *Rosa tomentosa*, *Rosa pseudocabriuscula* en *Rosa subcanina*.

Na de lunch hebben we onder de bezielende leiding van een enthousiaste rondleider kunnen genieten van al het moois dat te vinden is op deze locatie. We hebben goede informatie gekregen van de diverse sprekers en met name de rondleiding voegde toepasselijke, feitelijke kennis van bomen en struiken toe.

Wij noemen ons eigen arboretum 'Tuinvreugd' en hoe meer kunde we hieraan kunnen toevoegen hoe meer vreugde we beleven. □

Torreya taxifolia

Foto: internet Flickr